

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/165/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3813225737
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3813225737.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudcov JUDr. Viery Škultétyovej a JUDr. Ing. Miroslavom Mandákom v spore žalobcu P., právne zastúpený L. proti žalovanému P., o zrušenie rozhodcovského rozsudku a o určenie neplatnosti zmluvy o úvere, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prievidza, č.k. 14C/142/2016-162 zo dňa 11. augusta 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti **p o t v r d z u j e .**

Žalobca **m á** proti žalovanému **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok vydaný Stálym rozhodcovským súdom zriadeným zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská, a.s., IČO 35 922 761, so sídlom 841 04 Bratislava, Karloveské rameno 8, v konaní pred rozhodcom JUDr. Michalom Rašlom dňa 04.11.2013, pod spisovou značkou SR 07208/13, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný ako veriteľ a žalobca ako dlžník uzatvorili dňa 04.09.2012 zmluvu o úvere, na základe ktorej poskytol žalovaný žalobcovi sumu 300 Eur, ktorú sa žalobca zaviazal vrátiť žalovanému s navýšením o príslušný poplatok vo výške 156 Eur v 4 mesačných splátkach po 114 Eur, počnúc dňom 03.10.2012. V ten istý deň podpísal žalobca predtlačенý formulár žalovaného označený ako Rozhodcovská zmluva, v ktorej je uvedené, že rozhodcovským súdom pre účely tejto zmluvy je Stály rozhodcovský súd zriadený spoločnosťou Slovenská rozhodcovská, a.s., so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava a všetky spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, uzavretej dňa 04.09.2012, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj spory, ktoré vzniknú z dohody o vyplnení zmeniek zabezpečujúcej úverovú zmluvu a uplatnenie práv z takto vyplnenej zmenky, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, budú riešené: a) pred stálym rozhodcovským súdom, ak žalujúca strana podá žalobu na Stáлом rozhodcovskom súde; b) pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca strana podá žalobu na súde. Podľa názoru súdu prvej inštancie zmluva, uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným, podľa § 497 Obchodného zákonníka je s prihliadnutím na povahu účastníkov zmluvy a obsahu zmluvy zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), kde žalobca má postavenie spotrebiteľa a žalovaný postavenie dodávateľa. Súd neakceptoval argumentáciu žalovaného, že žalobca v tomto zmluvnom vzťahu nevystupoval ako spotrebiteľ. Podľa vykonaného dokazovania žalobca vo vzťahu so žalovaným nevystupoval ako podnikateľ, ani sa nesnažil predstierať, že je, či nie je podnikateľ. Žalovaný zneužil situáciu, že žalobca bol zároveň živnostníkom. Uviedol, že žalobca podal žalobu na zrušenie rozhodcovského rozsudku včas, v lehote 30 dní od doručenia rozhodcovského rozsudku žalobcovi (§ 41 ods. 1 prvá veta zákona č. 244/2002 Z. z.). Zaoberal sa tým, či rozhodcovská zmluva, uzatvorená medzi stranami sporu, je

platná, a či bola individuálne dojednaná. Uviedol, že znenie skúmanej rozhodcovskej zmluvy budí dojem, že bola individuálne dojednaná, nakoľko obsahuje vyhlásenie dlžníka, že s uzavretím rozhodcovskej zmluvy súhlasí, a že pred uzatvorením rozhodcovskej zmluvy bol osobitne poučený o dôsledkoch jej uzatvorenia. Vykonaným dokazovaním však bolo preukázané, že rozhodcovská zmluva nebola žalobcovi riadne samostatne predložená, nebol oboznámený s jej obsahom a podmienkami, ani s dôsledkami jej podpisu. Žalovaný tak nesplnil záväzok, ktorý si v rozhodcovskej zmluve sám dal. Nemožno preto konštatovať, že zmluvná podmienka je individuálne dojednaná. Nebolo preukázané, že návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy bol žalobcovi predložený takým spôsobom, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že sa mu ako spotrebiteľovi poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať takýto návrh, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ žalovaný takto nepostupoval, rozhodcovská zmluva je ako zmluvná podmienka neprijateľná a podľa § 55 ods. 5 Občianskeho zákonníka zároveň neplatná. Na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy nebolo možné založiť právomoc rozhodcovského súdu a rozhodcovský súd nebol oprávnený na základe žaloby, podanej žalovaným, riadne konať, vec prejednať a rozhodnúť. Súd prvej inštancie preto napadnutý rozhodcovský rozsudok zrušil podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. v znení do 31.12.2014. Zamietajúcu časť rozsudku súd prvej inštancie odôvodnil tým, že na určenie neplatnosti zmluvy o úvere, uzavretej dňa 04.09.2012, nie je naliehavý právny záujem (§ 137 písm. c) CSP). Požadované určenie by neodstránilo stav právnej neistoty a nezabránilo by žalovanému ako veriteľovi domáhať sa vrátenia plnenia poskytnutého žalobcovi na základe predmetnej zmluvy. Vyriešiť otázku, či bolo plnené na neexistujúci záväzok, možno len v spore o žalobe na plnenie.

2. Žalovaný podal v zákonnej lehote odvolanie proti výroku I. predmetného rozsudku. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a zároveň žiadal úhradu trov konania, ktoré mu vznikli. Súdu vytýkal, že nesprávne posúdil predmetný zmluvný vzťah ako vzťah spotrebiteľský, keďže žalobca svojím podpisom potvrdil, že peňažné prostriedky použije na účel podnikania, teda žalobca nemá postavenie spotrebiteľa. Zmluvu o úvere nemožno považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Uviedol, že rozhodcovská zmluva, dohodnutá medzi žalobcom a žalovaným, je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania. Rozhodcovská zmluva nevyžaduje od žalobcu, aby spory so žalovaným riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Poukázal na odbornú literatúru, podľa ktorej rozhodcovská doložka v spotrebiteľskej zmluve, ktorá je pre spotrebiteľa nevýhradná (t. j. dáva mu možnosť vždy sa pred podaním žaloby proti dodávateľovi rozhodnúť, či ju podá na všeobecnom alebo rozhodcovskom súde) nebude dotknutá ustanovením § 53 ods. 5 písm. r) Občianskeho zákonníka (Magál, M. - Kubina, P.: Rozhodcovské doložky v spotrebiteľských zmluvách. Justičná revue, 2008, č. 4, s. 616 a nasl.). Žalobca má teda kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Zastával názor, že uvedené ustanovenie treba vykladať eurokonformne. Zakázané je iba dojednanie, aby „spotrebiteľ riešil spory nepodliehajúce právnym ustanoveniam výhradne arbitrážou.“ V danom prípade má rozhodcovské konanie plne oporu v zákone o rozhodcovskom konaní, ktorý arbitrabilitu spotrebiteľských sporov nevylučuje a nezakazuje. Uviedol, že zmluvu o úvere nemožno považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch. Žalobcom predložená zmluva nie je zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ani spotrebiteľskou zmluvou, nakoľko žalobca vstúpil do právneho vzťahu so žalovaným na základe vyhlásenia, že poskytnuté peňažné prostriedky použije na výkon podnikania, a teda nie na svoju súkromnú potrebu. Poukázal tiež na to, že žalobcovo prehlásenie je v predmetnej zmluve vlastnoručne podpísané žalobcom, pričom tento prejav vôle je na prednej strane zmluvy o úvere a prehlásenie dlžníka je zrozumiteľne, čisto a jasne uvedené hneď vedľa podpisu dlžníka. Žalovaný má za to, že sa dodatočne nemožno dovolávať inej kvalifikácie právnej povahy zmluvy, keďže jej uzavretie v uvedenej forme svojím konaním žalobca vyvolal a inicioval. Žalovaný uzaviera zmluvy o spotrebiteľských úveroch aj s osobami, ktoré sú živnostníkmi, ak na začiatku kontraktáčného procesu prejavia túto vôľu, t. j. nekonajú v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Na svoju argumentáciu poukázal na Rozsudok Najvyššieho súdu Spolkovej republiky Nemecko zo dňa 22.12.2004, sp. zn.: VIII ZR 91/04, podľa ktorého, ak spotrebiteľ predstiera, že je podnikateľom, napr. preto, že inak by druhá strana spotrebiteľskú zmluvu neuzatvorila, je potrebné takýto záväzok posudzovať ako obchod a nie ako spotrebiteľskú zmluvu, nakoľko je treba chrániť dobrú vieru dodávateľa a dobrá viera je všeobecným princípom zmluvného práva. Podľa názoru žalovaného je dôležité to, na aký účel bol úver poskytnutý a nie na aký účel žalobca finančné prostriedky naozaj použil. V podanom odvolaní namietal, že rozsudok je nepreskúmateľný a

vo vzťahu k žalovanému tak došlo k odopretiu možnosti konať pred súdom, pričom poukazuje na nedostatočné odôvodnenie predmetného rozsudku, nakoľko súd prvej inštancie neuviedol, z akého dôvodu posúdil zmluvu ako spotrebiteľskú. Na podporu svojich tvrdení poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Bratislava IV., sp. zn. 8C/22/2011, sp. zn. 4C/26/2011, Okresného súdu Ružomberok, sp. zn. 3C/46/2016-90.

3. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadril žalobca, ktorý sa vo svojom vyjadrení stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, pričom ani v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku nenachádza na rozhodnutí žiadne vady. Uviedol, že odvolanie žalovaného vyjadruje jeho neochotu akceptovať spravodlivý výsledok sporu, čo vyplýva z predstavy o priaznivejšom rozhodnutí pre žalovaného. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaním potvrdil a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Poukázal na to, že princípy zmluvnej autonómie a zmluvnej voľnosti musia byť v oblasti spotrebiteľskej agendy limitované záujmom ochrany slabšej zmluvnej strany, inak by sa súkromné právo stalo prostriedkom neoficiálnej nadvlády dodávateľa nad spotrebiteľom, pretože tým, kto má reálny a rozhodujúci vplyv na obsah spotrebiteľských zmlúv, je práve dodávateľ. Uviedol, že žalovaný zámerne predložil žalobcovi formulár, v ktorom označuje žalobcu (spotrebiteľa) údajmi súvisiacimi s jeho podnikaním, pričom peňažné prostriedky v skutočnosti neboli použité na výkon podnikania, ani s tým úmyslom žalobca do zmluvného vzťahu so žalovaným nevstupoval. Uzavretá rozhodcovská zmluva je z dôvodu značnej nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa neplatná.

4. K vyjadreniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý zdôraznil, že rozhodcovská zmluva sa nachádza na samostatnom liste papiera, kde je veľkými písmenami určené, že sa jedná o rozhodcovskú zmluvu. V prípade osoby žalobcu má žalovaný za to, že sa jedná o osobu, ktorá má rozumové schopnosti na úrovni primerane spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenia právnych úkonov obsiahnutých v listinách, ktoré podpísal. Navyše nebol žiadnym spôsobom k podpisu rozhodcovskej zmluvy donútený a podpisy činil bez akéhokoľvek psychického, či fyzického nátlaku. Má za to, že žalobca svoju vôľu uzavrieť rozhodcovskú zmluvu potvrdil svojim podpisom a skutočnosť, že žalobca dodatočne usúdil, že rozhodcovská zmluva je pre neho subjektívne nevýhodná, ešte nezakladá absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Žalovaný má naďalej za to, že rozhodcovská zmluva nepredstavuje neprijateľnú podmienku, a teda nie je možné ju posúdiť ako neplatnú a svoj názor opiera aj o rozsudok Okresného súdu Svidník, č.k. 6C/176/2014-75.

5. Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP v odvolaní napadnutej časti, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP.

6. Výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá, nebol napadnutý odvolaním žalovaného, v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť. Predmetom odvolacieho prieskumu tak zostal výrok I., ktorým súd prvej inštancie rozhodol o zrušení rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská, a.s., IČO 35 922 761, so sídlom 841 04 Bratislava, Karloveské rameno 8, v konaní pred rozhodcom JUDr. Michalom Rašlom dňa 04. 11. 2013, pod spisovou značkou SR 08208/13 a nadväzujúci výrok III., ktorým žiadnej zo strán nebola priznaná náhrada trov konania.

7. S prihliadnutím na námietky odvolateľa odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že uzatvorená zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Podľa základnej charakteristiky spotrebiteľských zmlúv je spotrebiteľskou zmluvou každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Často sa vyskytujúcou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o úvere zo dňa 04.09.2012, uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným, napĺňa pojmové znaky spotrebiteľskej zmluvy. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané,

že úver poskytol žalobcovi za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. V zmluve je síce uvedené, že žalobca je fyzickou osobou podnikateľom a je identifikovaný identifikačným číslom a odkazom na zápis v príslušnom registri, ale z vykonaného dokazovania, a to z výsluchu žalobcu na pojednávaní konanom dňa 11.08.2017 bolo preukázané, že žalobca pri uzatváraní zmluvy ako podnikateľ nevystupoval, účelom úveru boli finančné prostriedky na živobytie (úhrada nájomného v byte, v ktorom býval). Spotrebiteľský charakter uzavretej zmluvy o úvere vyplýva aj z listinného dôkazu - žiadosti o úver zo dňa 04.09.2012 (č.l. 26), kde žalobca vystupuje jednoznačne ako fyzická osoba nepodnikateľ, identifikovaný dátumom narodenia a rodným číslom. Je teda nepochybné, že žalobca žiadal žalovaného o úver ako spotrebiteľ a až následne, potom ako oznámil žalovanému, že vykonáva podnikateľskú činnosť, bol pre neho zo strany žalovaného pripravený návrh zmluvy, kde už je uvedený ako živnostník. Vzhľadom na skutočnosť, že existuje možnosť zastierania reálneho účelu, na ktorý mala byť úverová zmluva uzatvorená, dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru nesie dodávateľ. Nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný takým spôsobom, ktorý nebude vzbudzovať odôvodnené pochybnosti o charaktere úverovej zmluvy. Žalovaný nijakým spôsobom nepreukázal, že by sa nemalo jednať o nespotebiteľskú zmluvu. Pokiaľ žalovaný argumentuje tým, že žalobca vstúpil do zmluvného vzťahu so žalovaným na základe vyhlásenia, že poskytnuté peňažné prostriedky použije na výkon povolania, táto argumentácia nenachádza oporu ani v listinných dôkazoch, ani vo výsluchu žalobcu.

8. Nedôvodná je aj námietka žalovaného, že uzavretá rozhodcovská zmluva nemá znaky neprijateľnej podmienky. Súd prvej inštancie pri posudzovaní, či uvedená rozhodcovská zmluva napĺňa, alebo nenapĺňa znaky neprijateľných podmienok v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka, dospel k správne mu záveru, že rozhodcovská zmluva vyvoláva nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvy, nebola individuálne dojednaná, žalobca nebol poučený o následkoch jej uzavretia, a tak je spôsobilá viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán.

9. Rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na predtlačenom formulári v totožný deň ako zmluva o úvere. Jej znenie bolo predložené žalobcovi pred jej podpisom a zo strany žalovaného nebolo žalobcovi ozrejmene, aké sú dôsledky uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy. Napriek tomu, že je rozhodcovská zmluva podpísaná na samostatnom tlačive, má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o úvere so spotrebiteľmi. Ide o rutinný postup žalovaného pri uzatváraní úverových zmlúv. Je preto právne bezvýznamné, či riešenie sporu rozhodcovským súdom vyplýva z rozhodcovskej doložky k zmluve alebo z osobitnej zmluvy. Takýmto postupom dodávateľ pri podpise základnej zmluvy už bez požiadavky spotrebiteľa jednostranne vnucuje spotrebiteľovi ďalšie zmluvné podmienky. Rovnako skutočnosť, že rozhodcovská zmluva je vyhotovená ako samostatný dokument, neznamena, že jej znenie bolo zároveň individuálne dojednané. Z vykonaného dokazovania je teda zrejmé, že rozhodcovskú zmluvu, ktorá nebola individuálne dojednaná, je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku a podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka za podmienku neplatnú. Na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy nebolo možné založiť právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodnúť. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie správne rozhodol, keď podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní, v znení účinnom do 31.12.2014, žalobou napadnutý rozhodcovský rozsudok zrušil.

10. Z ustálenej judikatúry ESLP vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

11. Námietky žalovaného proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie sa týkajú nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Tieto námietky v danom prípade nie sú dôvodné, keďže z rozhodnutia súdu prvej inštancie a jeho dôvodov je jednoznačné, ako súd posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán (§ 220 ods. 2 CSP).

12. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

13. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalobca, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný, má nárok na náhradu

trov odvolacieho konania. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

14. Toto rozhodnutie bolo senátom Krajského súdu v Trenčíne prijaté jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).